

Tukes**Valtakatu 2****96100 Rovaniemi****kaivosasiat@tukes.fi****Viite**

Kuulutukseenne 6.9.2019 malminetsintälupahakemuksesta ML2019:0062 Ohtaanniemi, Tuusniemelle.

Asia

Muistutus malminetsintälupahakemukseen ML2019:0062 Ohtaanniemi, Tuusniemi

Luvan hakija

Boliden FinnEx Oy

Määräpäivä

7.10.2019

Muistuttaja

Päivi Karinen (kunnanvaltuutettu, Tuusniemen Vihreä valtuustoryhmä)

Muistuttajien yhteyshenkilönä toimii

Päivi Karinen
Sanansijantie 45, 71200 Tuusniemi
050 3549279
paivi.karinen@tuusniemi.fi

Muistutus

Katsomme ettei suunniteltu alue ole kaavoitustilanteeltaan ja sijainniltaan sellainen, jolle voitaisiin sallia mahdolliseen kaivostoimintaan tähtäävää malminetsintää:

1. Vaikutukset ympäristöön, vesistöihin ja maankäyttöön.

Lupahakemuksessa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä kaivoslain 1 §:n perusteella, jotta alueen maanomistajat, kiinteistönomistajat, asukkaat ja alueiden virkistyskäyttäjät voisivat katsoa etujensa olevan turvattuja. Kaivoslain 1 §:ssä on kuvattu tavoite järjestää hakemuksen edellyttämä alueiden käyttö ja malminetsintä niin, että ne ovat yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä. Lupahakemuksessa ei ole esitetty selvityksiä, joiden perusteella tämä tavoite täyttyisi. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon toiminnan vaikutukset ympäristöön, vesistöihin ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävän käytön huomioimista kaikessa toiminnassa. Hakemukseen ei ole liitetty riittäviä selvityksiä alueen

tämän hetkisestä tilanteesta ja suunnitellun toiminnan kokonaisvaikutuksista etsintäalueelle ja sen vaikutuspiirissä oleville lähiseuduille.

Suunniteltu malminetsintäalue ja sitä kautta mahdollinen paikalle syntyvä kaivostoiminta sijaitsee huomattavan lähellä Tuusniemen kirkonkylää. Kaivostoiminnasta ja siihen liittyvästä oheistoiminnasta (mm. liikennemäärien kasvu ja raskas kalusto) syntyy aina väistämättä ympäristövaikutuksia, mm. pölyn, melun, tärinän sekä ilman- ja vedenlaadun pilaantumisen muodossa. Kaivoksen välittömät vaikutukset kohdistuvat merkittävimmin kaivostoiminnan lähialueille, mutta myös useiden kilometrien mittaiselle haittavyyhykkeelle. Tuusniemen kirkonkylä herkkine kohteineen jää tämän vyyhykkeen sisälle.

Malminetsintäalueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Silmäsuon luonnonsuojelualue, joka on kuluneen vuoden aikana avattu kunnostettuna retkeilyreitteinä kansalaisten vapaaseen käyttöön. Retkeilyreitit kunnostukseen on käytetty huomattava määrä aktiivisten kyläläisten talkootunteja ja Koillis-Tuusniemen kyläyhdistys on saanut Silmäsuon -projektilleen myös Leader -rahoitusta. Silmäsuon vetovoima perustuu luonnonrauhaan ja puhtaaseen luontoon; alueella tavataan myös mm. viitasammakkoa. Tällaisen häiriöherkän alueen läheisyydessä sijaitsevalla kaivostoiminnalla voisi olla merkittävää vaikutusta mm. suoalueen vesitasapainoon ja alueen lajistoon.

Malminetsintäalueella on myös mm. investointituella rakennettu ja ELY -keskuksen tukema monivaikutteinen kolmialtainen kosteikko (lohkonumero 8570348306). Tavoitteena kosteikolla on ehkäistä ravinteiden ja hienoainesten pääsyä alapuolisiin vesistöihin, elävöittää maiseman ja lajien monimuotoisuutta sekä virkistäytymistä. Suunniteltu malminetsintä vie pohjaa tällaisilta yksityisten maanomistajien pitkän tähtäimen tavoitteilta ja merkittävilä investoinneilta.

Katsomme että lupahakemuksessa ei ole kuvattu riittävästi sen kallio- ja maaperän ominaisuuksia, johon suunnitellut toimenpiteet kohdistuvat. On tunnettua, että Tuusniemen kallioperässä on mustaliusketta eripaksuisina kerroksina sekä tunnetusti lisäksi asbestia, rikkiä ja arseenia. Ympäristön kannalta vakavimmat riskit aiheutuvat sulfidipitoisten malmien louhimisesta ja rikastamisesta, tässä malminetsintälupahakemuksessa kuvatut mineraalit ovat usein kyseiseen malmityyppiin kiinnittyneinä. Esitetty alue ei sijaitse pohjavesialueella, mutta etenkin kauimpana kirkonkylästä sijaitsevilla alueilla kiinteistöjen juomavedenhankinta on omien kaivojen varassa. Kaivostoiminnan vaikutukset pohjaveteen voivat olla moninaisia (mm. virtaussuunnan muutokset, saastuminen) ja vaarantaa näiden kiinteistöjen talousveden riittävyyden ja laadun.

2. Hakemuksen kohteena olevan alueen nykyinen käyttö ja kaavoitustilanne.

Huomautamme, että yksi kuudesta Pohjois-Savon liiton kärkihankkeesta on matkailu ja sen kestävä kehittäminen erityisesti luontomatkailun suuntaan. Matkailun kasvun mahdollistajina ovat luonto, luontoon liittyvät tuotteet ja aidot elämykset. Suomen luonnon ja vesistöjen puhtaus on se valttikortti, joka houkuttelee ulkomaiset turistit maahan. Pohjois-Savon koskemattomilla, luonnontilaisilla alueilla on merkittävää potentiaalia tulevaisuuden turismin kohteina, kun muuttuvassa maailmassa on alettu entistä enemmän arvostaa koskemattonta luontoa, terveellistä ravintoa, puhdasta hengitysilmaa ja puhdasta vettä. Maailman mittakaavassa Suomen puhtaat luonnonvarat ja harva asutus ovat rikkauksia, joiden arvoa ei ole vielä kokonaisuudessaan ymmärretty ja osattu hyödyntää.

Tuusniemen kunnanhallituksen ja valtuuston syksyllä 2018 hyväksymä tuore kuntastrategia painottaa järvien ja luonnon läheisyyttä sekä näiden merkitystä kunnan elinvoimalle ja imagolle. Vapaa-ajan asuminen, luonnonläheisyyteen perustuva tonttipolitiikka, metsätalouden tukeminen sekä luontomatkailuun ja siihen liittyvään pienyrittäjyyteen panostaminen ovat merkittäviä tekijöitä Tuusniemen tulevaisuuteen tähtäävässä strategiassa. Luontomatkailun kehittämisen on ymmärretty myös kuntastrategiassa olevan alueelle merkittävä tulevaisuuden tavoite ja potentiaalinen voimavara. Vapaa-ajan asuntoja Tuusniemellä on peräti 1350, asukasluvun ollessa n. 2500 henkilöä. Vapaa-ajan asukkaat tulevat kuntaan lähiseutujen kunta- ja kaupunkikeskuksista, joita on helposti saavutettavalla etäisyydellä useita (mm. Kuopio, Joensuu, Varkaus, Outokumpu). Vapaa-ajan asukkaat sekä Koillis-Tuusniemen ja kirkonkylän lähialueiden ympärivuotiset asukkaat ovat valinneet kiinteistöjensä sijainnin nimenomaan alueen erityispiirteiden vuoksi, ja näitä erityispiirteitä ovat luontoarvot, puhtaus, hiljaisuus sekä oma rauha. Suunnitellun kaivoshankkeen sijoittaminen tällaiselle alueelle romuttaa täysin tämän merkittävän joukon omistusten arvon ja käyttötarkoituksen. Jo pelkkä uhka kaivoksesta lamaannuttaa kiinteistökaupan ja aiheuttaa merkittävää omaisuuden arvon alenemista. Syrjäisillä seuduilla etenkin ympärivuotiseen asumiseen käytettävien kiinteistöjen kauppa on hidasta, ja kaikki luontoarvoihin alentavasti kohdistuvat suunnitelmat hidastavat tätä entisestään tai jopa tyrehdyttävät myös lähiseutujen kiinteistökaupan kokonaisuudessaan. Tämä kehitys ei ole millään tavalla riippuvainen mahdollisen kaivoksen avaamisesta, pelkkä imagonmuutos riittää. Leimautuminen tulevaisuuden kaivospaikkakunnaksi aiheuttaa merkittävää haittaa Tuusniemen kunnan imagolle ja haluttavuudelle asuinkuntana. Erityisesti imagohaitta tulee koskettamaan kuntakeskuksen läheisiä osia, joille sijoittuu merkittävin määrä koko Tuusniemen kunnan ympärivuotisesta asutokannasta. Imagohaitta halvaannuttaa myös paikallistoimintaa ja vireiden kylien yhteistyötä sekä paikallisen väestön hyvinvointia tukevaa yhteistoimintaa. Alueen elinvoiman heikentyessä myös alueen virkistyskäyttö ja tulevaisuuteen suuntaava kehitys hiipuu.

Malminetsintäalueella on voimassa Juojärvi-Pajuharju-Pahkasalo ympäristön osayleiskaava sekä alueen pohjoisosasta Kaavinjärvi-Rikkavesi rantaosayleiskaava. Juojärvi-Pajuharju-Pahkasalon ympäristön osayleiskaavassa on määritelty Alajärven ympäristöön maisemallisesti arvokkaita ja/tai historiallisesti merkittäviä kulttuurimaisemakokonaisuuksia (mm. yhtenäisiä viljelyalueita ja metsäsaarekkeita). Yläjärven eteläpäässä on määritetty luontovyöhyke. Kulttuurimaisemallisesti tai luontoarvoiltaan merkittävänä pidettävien kohteiden läheisyydessä suoritettujen ympäristön tilaa muuttavien toimenpiteiden aiheuttavat merkittävän riskin näiden kohteiden muutoksille tai tuhoutumiselle.

3. Malminetsintälupahakemuksesta kuuluttaminen

Katsomme että malminetsintälupahakemus on laadittu puutteellisesti ja pintapuolisesti, hakemuksessa ei ole mainittu kaikkia asioita, joita kaivosasetus (391/2012) lupahakemukselta vaatii. Lupahakemuksen yhteydessä oleva karttaliite on liian summittainen ja etsintäalueen laajuuden huomioiden (1497,67 ha) liian suppeasta kartasta on hankalaa erottaa yksityiskohtia. Epäselvän karttakuvan vertaaminen karttamerkintöihin aiheuttaa muistuttajille tarpeettoman paljon vaivannäköä. Haluamme huomauttaa, että lausunnon tai muistutuksen antaminen puutteellisesta hakemuksesta vaatii aina enemmän asiantuntemusta ja perehtymistä, kun riittävin tiedoin laaditusta hakemuksesta.

Hakemuksen puutteellisuuden vuoksi katsomme myös, ettei lupaviranomainen ole hallintolain tarkoittamalla tavalla varmistanut lupahakemuksen riittävyttä ja vaatimustenmukaisuutta ennen hakukuulutuksen laatimista. Puutteellisesta hakemuksesta kuuluttaminen rikkoo asianosaisten oikeusturvaa, koska käytettävissä ei ole riittäviä tietoja lausuntojen ja muistutusten pohjaksi.

Tuusniemellä 6.10.2019

Päivi Karinen
Kunnanvaltuutettu, Tuusniemen Vihreät
Sanansijantie 45, 71200 Tuusniemi
050 3549279
paivi.karinen@tuusniemi.fi